

СРПСКЕ НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ

СРПСКЕ
НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ

СРПСКЕ НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ

Дејан Томић

СРПСКЕ НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ

Издавачи

ПРОМЕТЕЈ, Нови Сад
НАРОДНО ДЕЛО, Београд

За издаваче

КОРАНА БОРОВИЋ, директор Прометеја
ПРЕДРАГ КОВАЧЕВИЋ, директор Народног дела

© ПРОМЕТЕЈ, Нови Сад, 2023.

© НАРОДНО ДЕЛО, Београд, 2023.

Ова публикација, у целини или у деловима, не сме се умножавати, прештамповати или преносити у било којој форми или било којим средством, без дозволе носиоца ауторских права или издавача, нити може бити на било који други начин или било којим другим средствима дистрибуирана или умножавана без одобрења издавача. Сва права за објављивање ове књиге задржавају носилац ауторског права и издавач, по одредбама Закона о ауторским правима.

СРПСКЕ НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ

Приредио
ДЕЈАН ТОМИЋ

НАРОДНО ДЕЛО

БЕОГРАД – НОВИ САД
2023

О ВРЕМЕНУ

Вријеме ствара, вријеме и обара.
Ништа није јаче од времена.
Нема ништа скупље од времена.
У лудом времену тешко је паметан бити.
Једна ластавица не чини пролеће.
Време је и мати и маћеха.
Ако знаш шта је било, не знаш шта ће бити.
Што можеш данас, не остављај за сутра.
Изгубљено вријеме се не враћа.
Изгубљено време, мучно је надокнадити.
Нико не зна шта носи дан, а шта ноћ.
Све вријеме открива.
За један добар дан, много се злих претрпи.
Старије је јутро од вечери.
Није свако јутро, добро јутро.
Не хвали дан док не прође.
Увече се дан хвали.
Ноћ није ничији пријатељ.
Кратак је дан, али је дуго годиште.
Твоје „сад“ исто је што и моје „сутра“.
Свако је лане било боље.
Свако време носи бремене.
Време даје најбоље совјете.
Сваки данашњи дан, шегрт је јучерашњег дана.
Донде је сретно време било, док се из дрвени
чаша пило.
Време је најбољи учитељ.
Време нас много којечему научи.
Време је највећи господар.
Време је највећи непријатељ.
Вријеме кад год и мати, а кад год и маћеха.

О ПРОЛАЗНОСТИ ВРЕМЕНА

Вријеме се за дирек не веже.
Дан за даном, а иза дана дан.
Није толико далек дан да брзо не дође.
Нема ноћи за којом није свануо дан.
Причекај време: време и трпеж и дудово лишће
у свилу претвара.
Прије зоре не може сванути.
Ако петли и не одвичу – опет ће сванути.
Једна лапа не чини пролеће.
Ничија свијећа није до зоре горела.
Данас, сутра; па како онда и лане.
Иде време носи бремене.
Време све донесе, само ко га дочека.
Како дошло онако и прошло.
Ако је одложено, није одбачено.
Година има разваљена уста преко дванаест месеци.
Отегло се ко гладна година.
Што није било, то може бити.
Што није данас, може бити сутра.
У часу се згоди што се у вијек не згоди.
Дан за ноћим`ходи, а ноћ за даном хрли.
Време ни за ким не чека.
Ко се петком смије, недељом сузе лије.
Сваком ће осванут`црни уторак.
Време гради низ Котаре куле; време гради,
време разграђује.
Дан по дан, па ће доћи и Ђурђевдан.
Време брза, ал`оно и лечи.
Нит`је шака дана, ни врећа година.
Нико не зна што доноси дан, што ли ноћ.
Време се мења, а ми у времену.
Премећи дан за дан, док и смрт за врат.
Што је било – више бити неће.
Друго доба, друге ћуди.

Време гони време.
Има и сутра дана.
Не пролзи време него ми.
Данас јесмо, сутра нисмо.
И ово ће се данас сутра звати.
Много прошло, мало остало.
И челик се временом изглође.
Ни шака дана, ни торба година.
Какво време, онаки и људи.
Ничија није за вазда.
Отегло се као гладна година.
Данас – сутра, пак како онда и лане.
Зима па лето, ето ти година.
Љето сине, па и мене.
Планине стоје, а људи се мичу.
Сад је сад, сутра Бог зна кад.
Старије је јутро од вечера.
Ако су кратки дани, дуге су године.
Доћи ће, пак и нас неће бити.
За један добар дан много се злих претрпи.
Најбоље су оне године које се доживе.
Дан за ноћима хода, а ноћ за даном хрли.
Време и родни дан никад се не враћају.
Дошло време да човек ни својој кошуљи не верује.
Ништа на свету постојано није.
Ако знаш шта је било, не знаш што ће бити.
Прошло вријеме стигнут се не може.
Време се мења, а ми у времену.
Било је добро, али давно; бре, биће и унапред,
али је дуго чекати.
Свијет је овај: на једна врата улази, на друга изиђи.

О ЧОВЕКУ

Колико је од неба до земље, толико је од нечовека до човека.

Не мере се људи пећу, но срцем и памећу.

По делу се човек познаје.

Најтеже је бити човек.

Тешко је човека наћи, а лако познати.

Човек човека не може да позна, док врећу брашна не поједу заједно.

Човјек човјека не може познати, док с њим цак соли не изеде.

Ником не пише на челу, шта је у њему.

Нико се без мане није родио.

Није свако човек ко носи гаће.

Ко не слуша људе, он није ни човек.

Дрво се на дрво ослања, а човек на човека.

Дрво без гране и човек без душе – не може бити.

Дрво без гране и човек без мане – не могу бити.

Дрво је дрво, кам је кам, а човек је и дрво и кам.

Човјек је тврђи од камена, а слабији од јајета.

Није човек оно што мисли да је, него шта о њему други мисле.

Вино од лозе, млеко од козе, а човек од – човека.

Хром је, али је човјек.

Лице показује ко је какав.

Ни сви прсти нису једнаки.

Колико људи, тол`ко ћуди.

Има доста на свету двоножаца, али мало је људи.

Човек је човеку вук.

Није толико човјек зао да се неће наћи гори.

Тешко оном ко нема злотвора, тај се не броји у људе но у чељад.

Мука је до човека доћи, а од њега је лако.

Мучно човек увек једнак бити може.

Човек је потврд од гвојза.

Човек како се роди, почиње умирати.
Ни људима људи требају, ни нељудима
људи требају.
На трома позна се човек: на новцу, на вину
и на срдњи.
Ради колико и како хоћеш, али буди човек.
Онолико човјек ваља, колико и како ради.
Од човека се ништа није отело.
Гора се с гором не састаје, а чоек с чоekom вазда.
Чељаде на свијету, кап на листу.
Каква га видиш, онаку и хаљину му кроји.
Ко није човек, неће ни умрети као човек.
Залуду је лепа брада, кад је слаба глава.
Гледај човеку брк, а делији трк.
У злу се гледа човек какав је.
Човек без слободе, ко риба без воде.
Човек не може да заволи оно што не може да упозна.
Сви људи су једнаки док се не покажу.
Људи су густо посејани, али добри ретко су никли.
Животиње су шарене споља, а људи изнутра.
Не могу сви људи бити једнаки.
Најтеже је бити човек.
Све дај, а човјештва не дај.
Више ваља човештво, но имућство.
Добар човек користан је и пријатељу и
непријатељу.
Буди и у добру и у злу – човек.
Човјек је човјеку, ил` анђео, ил` ђаво.
Бог чини шта хоће, а човек што може.
Бољи је Бог људима, него отац синовима.
Човјек човјеку, а Бог свима.
Док је Бога и добрих људи, немам се чега
плашити.

О СВЕТУ

Свет је најбоља школа.
Св`јет је јака кобила.
Тај се није родио ко је целом свету удио.
Ко служи свету, не зна од кога ће искати најам.
Тешко свету кад се луде појуначе.
Очи верују само себи, а уши целом свету.
Ко за светом плаче, без очију остаје.
Кому вашар капу купује, он ће ићи гологлав.
Сваког чуда за три дана.
Тешко оному по коме се свијет свијети.
Тешко свету кад луде овладају.
Онај који може свима угодити,
неће се никада родити.
Пре ће нестати света, него из њега злобе и зависти.
Не буди мед да те свет разлиже, а ни јед да
свет отрујеш.
Ако ти је мило да те глава не боли, мање имај
посла са светом.
Половина света ради, да може друга половина
беспослена седети.
Овај је свет широко море по ком се човек несрећно
без новца вози.
Свету нит надроби, нит насоли.
Нико не може целом свету колача намесити.
Свет је варалица.
Овога света слава нити је дуга, нити постојана.
Од како је свијет постануо, неком мати,
а неком маћеха.
Ја нисам сунце да сијам целом свету.
Ми старимо, свет се подмлађује.
На млађима свет остаје.
Ни Бог не може сваком да угоди.
Свему свету није ни Бог удио.

О НАРОДУ

Народ без прошлости није народ.
Народ је као облак: неког ороси, неког покоси.
Царевине су пропале, а народи су преживјели.
Народ без народности јесте тело без костију.
Народ је јака кобила.
Херцеговина земља све насели, а себе не расели.
Кога народ воли, тога лопови мрзе.
Није жита без кукоља, ни народа без изрода.
На народну вођку нико се не баца.
Кад се зао и поган обичај увуче, само га смрт може
прекинути.
Колико земаља, толико обичаја.
Наш завичај, наш обичај.
Кад великани буздоване ломе, народу кичма пуца.
Хвала народска од данас до сутра.
Народ онда може рећи да је срећан, кад разумне
и савјесне људе себи за поглаваре бирати буде.
Народ без народности, нит` ум представити,
нит` срдце чувствовати може.
Правда народе подигне, а неправда народе потре.
Тешко ти народе, кад паметни памет изгубе.
Што цареви смрсе, то народи кијају.
Постоје само два народа на свету: један који плаче,
а други који се смеје.
Против своје крви војује, ко свој народ не милује.
Муж је бранич жене и детета, народ бранич
цркве и племена.
Матере држе земље и народе.
Тешко оном ком` се историја свети.
Рођена грудa светиња је свакога народа.
Глас народа, глас Сина Божија.

О СРПСТВУ

Србин ведра чела гледа у очи и анђелу и сатани.
Србин значи јунак, а јунак значи Србин.
Како која година, то је народ Србски за једну
преварену наду богатији, а у своме
самопоуздању сиромашнији.
Срби србују, а Тирци туркују.
Српска наглост и грчка немирност, ништа не ваља.
Типик су Грци написали, Москали наштампали,
а Србли држе.
Боже склопи Српске слоге и швапске даће.
Србин коси, Шваба носи,
Србин бере, Шваба ждере.
Слобода је мајка Србинова.
Србин без слободе, то је дрво без живота.
Где си сада Танкосићу Војо,
И ти мрки са Груништа Вуче,
Где сте сада – нигде нас не било.
Лакше је гвожђе гристи, него Србин бити.
Јао ти је – јошт како је Лазо на Косову погинуо.
Косово поље – почетак невоље.
Тешко је Србин бити, али је часно.
Србин моли само кад га боли.
Што је роса цвету, то је вера Србину.
Србинова вера је тврђа од камена.
Дуго времена рај није постојао, Бог га је створио
тек када је видео страдање Срба.
Вера, слога и поштење, српско су знамење.
Србин има троје: слободу, веру и народност.
Србијо, слободијо!
Ко не љуби што је Србу свето, све на свету
нек` му је проклето.
Где је слога ту и Бог помаже: син Србина данас
Српству каже.
Бог чува Србију.

О РОДОЉУБЉУ

Добро стоји кућа Петровића, није лоша ни
Обреновића.

Име и језик сваком су народу светиња.

Волиј сам да ми моја земља крв попије, него туђа.

Доћи ће Видов дан.

Земља гори, а баба се чешља.

Љуби народ свој и отаџбину своју.

Барјак у врећу, не крије се.

Човек не љуби своју отаџбину зато што је велика, већ
зато што је његова.

Кад прођеш поред гроба онога који је пао за крст и
слободу, скини капу.

Хвали туђину, чувај домовину.

Родољуби зло не чине, већ злотвори отаџбине.

Љубите своје отечество и оно ће вас љубити.

О БОГУ

Да Бог свима вољу испуни, више би нас плакало,
него што би пјевало.
Ко не воли Бога, не воли ни човека.
Тешко ономе ко за Бога не зна.
Бог је с онима који стоје с њим.
Без Бога ни преко прага.
Сви смо ми у Божјој руци.
Пред Богом смо сви једнаки.
Коме Бог помаже, све му лако иде.
Брат брату, друг другу, а Бог свима.
Милостив је Бог за своје створење.
Уплаши, Боже, али не умори.
Од Бога добро почиње.
Ко на Бога виче, сам себе хули.
Ко не иде по Бога, иде по ђавола.
Ко је против Бога, и Бог је против њега.
Кога Бог љуби онога и кара.
Кога Бог милује, тог` и каштигује.
Преко Бога – никуда.
Чине људи што оћеду, како л` неће Бог.
И ти можеш, и коњ ти може, али ти Бог не да.
Сан је лажа, а Бог је истина.
Кад Бог дава, не питају, чиј` си син.
Дао Бог али није имао коме.
Зна Бог с неба шта коме треба.
Блажена вечера с Богом стечена.
Цару цареву, Богу Божије, пак мирна Бачка.
Свашта има у Божјем обору.
С милим Богом све се може.
Како ти Богу, тако и он теби.
Чувај се ти и Бог ће те чувати.
Бог говори: помози се сам, помоћ` ћу и ја.
Благо ономе коме је Бог у помоћи.

Коме Бог помаже, нико не науди.
Боље је служити Богу него људима.
Бога не гневи, ђавола не дражи.
Што Бог да, људи не отеше.
Све што Бог да, мора се подносити.
Све што је од Бога, слађе је од меда.
Где човек не може, ту Бог помаже.
Ко љуби Бога, имаће добра многа.
Ко с Богом и с њим Бог.
Животари без светила Божијег, као сужник у
његовој тамници.
Чује Бог ако не чују људи.
Мимо Бога – никуда.
Ако ми сав свијет дава, а Бог не дава, нема
нигде ништа.
Од Бога нико не утече.
С Богом нема парнице.
Што Бог хоће, оно и буде.
У Бога су вунене ноге, а гвоздене руке.
Полако Божја кола иду.
Сваки за се, Бог за све.
Како ти Богу, онако и он теби.
Испред Божје воље ни куд, ни камо.
Ко Бога служи, има добра господара.
Бог не плаћа сваке суботе.
Ко се на Бога ослања, тога Бог не оставља.
Ко се чуда не нагледа, тај се Бога не нахвали.
Добри Боже све се с тобом може.
Грди Боже – имаш и кога.
Кога Бог милује, онога и кара.
Ником Бог не даје сва добра.
Како ти Богу, онако и Он теби.
Један другом, а Бог ће свима.
У Бога су пуне руке.
У трипут Бог помаже.

У Тројству се Бог родио, у Тројству и помага.
 Да није Бога, све би ђаво однио.
 Многи се преда Богу, кад га ни ђаво више неће.
 Е! то је Бог тако дао – бре има ту и
 ђаволска посла.
 Људи Бога не виде, него га по прилици налазе.
 Бог је спор али достижан.
 Бог је стари чудотворац.
 Бог је стари давалац.
 А ко зна, до Бога? Ко ће као Бог!
 Неки људи су бољи од других, али нема човека тако
 доброг, као што је Бог, нити тако рђавог,
 као што је ђаво.
 Боље је дати живот него узети живот; ко даје живот,
 чини оно што и Бог чини; ко узима живот,
 чини оно што сатана чини.
 Сузе слабога оптужба су јакога; сузе сиромашнога,
 оптужба су богатога; а сузе праведника су
 дијамант на престолу Божјем.
 Зашто Бог шаље страдање својој најбољој деци; зато
 што она слабија не би издржала.
 Ја би хтео и коњ би мог`о, али Бог нам не допусти.
 Људи Бога не виде, него по прилици налазе.
 Начало премудрости јесте страх Господњи.
 Заповести Божије, правила су живота човеческог.
 Једно око увек гледа, коме се сакрити ништа не да.
 Бог даје, ама мора и човек да руку пружи.
 Бог не иште од човека више да чини, него што може.
 Бог чини шта хоће, а човек шта може.
 Опет на послетку буде, што Бог хоће.
 Волим једно ХВАЛА ТИ БОЖЕ,
 него десет ДАЈ МИ БОЖЕ.

О ВЕРИ

Нема крста до три прста.
Без крштења нема спасења.
Боља је и јача вера од безверства.
Вера даје снагу, и највећа дела изврши.
Веру ко ломи, и њега ће вера.
Што је светлост оку, то је вера срцу.
Ко за веру није спреман умрети, тај не зна пут у рај.
Главу дајем, а веру не дајем.
 Ак` је сунце вером преврнуло,
 Те не греје зими к`о и лети,
 А ја вером преврнути нећу.
Свјета вјеро, на кога си спала!
Залуд је веровати, ако нећеш деловати.
Ако си за веру учинио ма колико за маково зрнце,
 на небу је брег постао.
Мало је праве мере и тврде вере.
Више вреди веровање, него имање.
Грђи је невјерник, него кривоклетник.
Тако турску вјеру не вјеровао.
Што туђега Бога призиваш, кад свога имаш.
Чувај ме Боже од крстеног ђавола.
Нека је путир од дрвета, само нека је вера од злата.
Радиност и права побожност то је, што народ подиже
 и душевно облагорођава.
Благо онима, који чистоћу вере својих предака
 очуваше.
Крст се сија у срцу, а полумесец у руци.
Боље је умрети за крст, него живети без крста.
Благо онима који су за веру страдали, јер ти су се
 раја удостојили.
Умрети за крст и слободу значи два живота,
 а не смрт.
Вера се не купуј за новац.
Ко са вером тргује, два га пакла чекају.

Ко ће да се посвети, мора да се да и распети.
Дванаест сиромашних апостола учинило је више
за свет, него дванаест најбогатијих султана.
Свака кап пролирене крви за Христа, мора бити
плаћена језером људске крви.
Имај поверења у Христа и следи га макар те одвео
и у демонску кућу, јер он зна како те
оданде извући.
Христијанству је то правило, то точно опредељење,
то узвишени вршак: обшту ползу потпомагати.
Помисли на Бога и на душу.
Вера је истина, а истина је Бог.
Ко је Богу неверан, није ни људима веран.
Један је Бог, а једна Божја вера.
Није доста веровати, него ваља на Божју деловати.

О ЦРКВИ

Без невоље, нема богомоље.
Где праведничка крв за веру падне, тамо
 црква постане.
Какав пастир, онакав и манастир.
Свађа братства – ископ манастира.
Нису све побожници, што у цркву ходе.
Крчма је за говорење, а црква за молење.
Цркву краси, а сиромаше дере.
У невјери није вјере.
Пре се позна човек у крчми, нег` у цркви.
Зар се сваки Богу моли који у цркву ходи?
И звоно непрестано у цркву зове, а никада
 у њу не дође.
Чувај се Хришћанина који у цркву не иде, и
 Турчина који се не клања.
Бог је шалу оставио, а ђаво цркву.
Где Бог цркву стави, ту ђаволи крчму.
Где год Бог има своју цркву, ту ђаво хоће
 да подигне своју црквицу.
Црквене се паре не губе.
Једну цркву кварити, а другу градити,
 није задужбина.
Звоно сваког зове, а он у цркву не улази.
Ко цркви даје, Богу позајмљује; а Бог ником
 дужан не остаје.
Црква је да се у њој Богу моли,
 а не којешта збори.
Ко се на срамоту у цркву гони,
 слабо се Богу моли.

О СВЕТИТЕЉИМА

Србину дирај у око, а не дирај светитеље.
Ради Бога и свеци су мили.
Велики богослов све празнике у прсту држи.
Ако неће Бог, не могу ни сви свеци.
Недеља је да се не дела.
Сваки светац има свој празник.
Какви светац, онаки и празник.
Према свецу и тропар бива.
Ако не може Бог, не могу ни сви свеци.
И свеци су грешили, па се опет посветили.
Дочекај и испрати свеца на ногама, па ће
и он тебе срећом.
Србина нема без његовог свеца.
Ко светкује, свеци му помажу.
И најмањи светац хоће своју свећицу.
Нема ни једног свеца тако малена, који не би
желио да и њему свећицу зажежеш.
Спрам свеца и тропар, спрам анђела и крила.
Србин служи своме свецу, а анђеол Божији њему.
Крсна слава није на нама ни постала, а на нама
не сме ни престати.
Колико свеца славио, толико ти и помогао.
Весели се к'о на крсно име.
Чија слава оног и весеље.
Стари обичај, готов закон.
Боље село да пропадне него у селу обичај.
Колико села, толико адета.
Сто села, сто адета.
Немој се код своји туђим свецима клањати.
Није ласно у старом селу нови обичај поставити.
Свечар се позна по навечерју.
Да се апостоли не држе Бога, за њих се не би
ни знало.